

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 13Co/139/2013
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6611217860
Dátum vydania rozhodnutia: 15. 08. 2013
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ferdinand Zimmermann
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2013:6611217860.1

Uznesenie

Krajský súd v Banskej Bystrici, ako súd odvolací, v právnej veci žalobcov: v 1/ rade O. T., nar. XX. XX. XXXX, bytom XXX XX A., R. XXX/XX, v 2/ rade P. A., nar. XX. XX. XXXX, bytom XXX XX A., R. XXX/XX, v 3/ rade D. A., nar. XX. XX. XXXX, bytom XXX XX A., R. 1. E. XX/X, v 4/ rade maloletá J. A., nar. XX. XX. XXXX, bytom XXX XX A., R. XXX/XX, zastúpená ustanoveným kolíznym opatrovníkom: Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny, 984 01 Lučenec, Petöfiho 29, v 5/ rade P. P., nar. XX. XX. XXXX, bytom XXX XX A., R. XXX/XX, v 6/ rade G. P., nar. nar. XX. XX. XXXX, bytom XXX XX A., R. XXX/XX, v 7/ rade maloletá C. P., nar. XX. XX. XXXX, bytom XXX XX A., R. XXX/XX, zastúpená ustanoveným kolíznym opatrovníkom: Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny, 984 01 Lučenec, Petöfiho 29, proti žalovanej: W. T., nar. XX. XX. XXXX, bytom XXX XX T., H. 9, o určenie dedičského práva, na odvolanie žalobcov v 1/ - 7/ rade, zo dňa 31. 12. 2012 proti rozsudku Okresného súdu Lučenec č. k. 9C/181/2011-111 zo dňa 18. 12. 2012, takto

rozhodol:

Rozsudok okresného súdu z r u š u j e a vec vracia na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom okresný súd žalobu žalobcov v 1/ - 7/ rade o určenie, že sú dedičia po poručiťovi Mgr. C. T., nar. XX. XX. XXXX, ktorý zomrel XX. XX. XXXX, proti žalovanej W. T. zamietol. W. náhradu trov konania nepriznal. Žalobcom v 1/ - 7/ rade uložil povinnosť zaplatiť na účet okresného súdu Lučenec spoločne a nerozdielne trovy konania - svedočné v sume 16,80 € do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Vo veci samej po vykonanom dokazovaní mal preukázané, že z výpovede žalobcu v 1/ rade ako aj predloženej pracovnej zmluvy vyplýva, že rok pred smrťou poručiťľa nežil s ním v spoločnej domácnosti napriek tomu, že evidenčne mal trvalé bydlisko na adrese M. R. XXX/XX. W. v 1. rade vypovedal, že žil a pracoval v Českej republike. Žil v pomere druh a družka s inou ženou, do A. sa vrátil bývať potom, ako zomrel manžel matky. Nebol odkázaný výživou na poručiťľa. Neuniesol dôkazné bremeno o skutočnosti, že najmenej po dobu jedného roka pred smrťou poručiťľa žil s ním v spoločnej domácnosti prípadne, že sa o spoločnú domácnosť staral alebo bol odkázaný výživou na poručiťľa.

Žalobkyňa v 2/ rade uzavrela manželstvo so žalobcom v 3/ rade dňa 30. 11. 2002, títo si založili vlastnú domácnosť. Obidvaja podnikajú ako živnostníci, majú vyživovaciu povinnosť vo vzťahu k maloletej J. A., žalobkyňi v 4/ rade. Mali vlastnú domácnosť, vzťahy medzi žalobcami v 2/, 3/, a 4/ rade sa spravovali príslušnými ustanoveniami zákona o rodine.

Žalobkyňa v 5/ rade uzavrela manželstvo so žalobcom v 6/ rade. Z manželstva pochádza dcéra C. P., žalobkyňa v 7/ rade. Žalobkyňa v 5/ rade a žalobca v 6/ rade si časť rodinného domu, ktorá slúžila ako hospodárska budova prestavali na bývanie. Tiež neboli výživou odkázaní na poručiťľa. Vo vzťahu k maloletej dcére C. P., žalobkyne v 7/ rade majú rodičia vyživovaciu povinnosť podľa § 62 a nasl. zákona o rodine. Pokiaľ sa aj žalobcovia podieľali na výdavkoch spojených s bývaním platbami za elektrinu, kúrenie, prípadne prispievali na stravu, pretože žili v inom spotrebnom spoločenstve, platili výdavky z toho dôvodu, že bývali v nehnuteľnosti, ktorá nebola ich vlastníctvom. Žalobcovia v 2/ až 7/ rade neboli

odkázaní výživou na poručiteľa, keďže manželia voči sebe majú navzájom vyživovaciu povinnosť a ich deti sú odkázané výživným na svojich rodičov.

Žalovaná bola v konaní úspešná, trovy konania jej ale nevznikli, súd jej náhradu trov konania nepriznal. Žalobcom v 1/ až 7/ rade uložil povinnosť zaplatiť na účet okresného súdu trovy, ktoré vznikli v súvislosti s vyplatením znalečného. Postupoval tak podľa ust. § 148 ods. 1 OSP.

Proti rozsudku okresného súdu podali odvolanie v zákonom stanovenej lehote žalobcovia v 1/ až 7/ rade. Uviedli, že žili s poručiteľom nepretržite pred jeho smrťou v spoločnej domácnosti, o ktorej chod sa dennodenne osobne aj finančne (pokiaľ boli zárobkovo činní) starali. Podieľali sa na úprave, údržbe, opravách a prístavbe nehnuteľnosti - rodinného domu, ktorá je predmetom dedičského konania. Spoločne uhrádzali spoločné náklady na bývanie. Mali zavedenú spoločnú kuchyňu, to znamená vždy varil jeden a všetci ostatní sa stravovali. Napriek tomu, že si založili vlastné rodiny, žili naďalej všetci spolu so svojimi partnermi a deťmi v jednom rodinnom dome. Uvedená situácia trvala minimálne do roku 2012, žalobkyňa v 5/ rade doteraz žije s celou svojou rodinou v prístavbe starého domu, ktorý vlastnícky patrí poručiteľovi a jeho manželke I. T.. Žalobca v 1/ rade síce prechodne žil v Českej republike, ale mal trvalý pobyt nepretržite v rodinnom dome. Tu má svoju izbu a všetky veci. Domov sa vracal počas dovolenky, sviatkov, na víkendy. Žalovaná neudržiavala s poručiteľom takmer 30 rokov žiadny vzťah.

Žiadali rozsudok okresného súdu zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie.

V dôsledku podaného odvolania krajský súd vec v medziach daných ust. § 212 ods. 1 OSP prejednal a rozsudok okresného súdu podľa ust. § 221 ods. 1 písm. h) OSP zrušil a podľa ust. § 221 ods. 2 OSP vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie z týchto dôvodov.

V dedičskom konaní po poručiteľovi E.. C. T. nar. XX. XX. XXXX, naposledy bytom A., ktorý zomrel XX. XX. XXXX, vedenom na Okresnom súde Lučenec pod sp. zn. 9D/476/2010 sa zistilo, že poručiteľ zomrel bez zanechania závetu a ako dedičia zo zákona prichádzajú do úvahy I. T., nar. XX. XX. XXXX - manželka poručiteľa a W. T., nar. XX. XX. XXXX - matka poručiteľa. Uvedené osoby sú dedičmi podľa ust. § 474 ods. 1 OZ, to znamená ak nededia poručiteľovi potomci, dedí v druhej skupine manžel, poručiteľovi rodičia a ďalej tí, ktorí žili s poručiteľom najmenej po dobu jedného roka pred jeho smrťou v spoločnej domácnosti a ktorí sa z tohto dôvodu starali o spoločnú domácnosť alebo boli odkázaní výživou na poručiteľa.

Povinnosťou súdu prejednávajúceho dedičstvo poručiteľa a povereného notára ako súdneho komisára (§ 38 ods. 1 OSP) je najmä zistiť okruh dedičov poručiteľa. Ak v priebehu dedičského konania medzi osobami, „o ktorých sa možno dôvodne domnievať, že sú poručiteľovými dedičmi“ (§ 175b prvá veta OSP), vznikne spor o dedičské právo (o práve dediť), ide o spornú právnu skutočnosť, o ktorej sporový súd (nie dedičský súd) môže rozhodnúť len na základe odkazu dedičského súdu (§ 175k ods. 2 OSP). Odkaz v zmysle ust. § 175k ods. 2 OSP je osobitnou právnou skutočnosťou danou práve len týmto ustanovením a nemožno ju stotožňovať s určovacou žalobou podľa ust. § 80 písm. c) OSP. Sporový súd je preto právomocný konať len vtedy, ak existuje takýto odkaz (vo forme uznesenia dedičského súdu), pričom už neskúma existenciu „naliehavého právneho záujmu“ (nejde o žalobu podľa ust. § 80 písm. c) OSP). V súdnej veci takýto odkaz dedičským súdom bol vydaný. Týmto odkazom je uznesenie dedičského súdu č. k. 9D/476/2010-80 zo dňa 29. 09. 2011. Dedičský súd odkázal žalobcov v 1/ až 7/ rade XX. T. nar. XXXX, AXX. XX. XXXX, nar. P., XX. XXXX, nar. G., XX. KXXX, nar. J., maloletú XX. nar. C., maloletú XX. nar. J., aby proti XX T., nar. XX. XX. XXXX - matke poručiteľa podali žalobu na určenie, že sú dedičmi po poručiteľovi podľa § 474 Z. zákonníka ako osoby, ktoré žili s poručiteľom najmenej po dobu jedného roka pred smrťou v spoločnej domácnosti, a ktorí sa z tohto dôvodu starali o spoločnú domácnosť, alebo boli odkázaní výživou na poručiteľa. Súd určil, aby žaloba bola podaná do 20 dní od právoplatnosti uznesenia.

V konaní o dedičstve ide o to, aby rozhodnutím súdu boli deklarované právne vzťahy vzniknuté v dôsledku smrti poručiteľa. Vecou samou sú teda práva a povinnosti majetkovej povahy, v súhrne tvoria dedičstvo po poručiteľovi. Podľa ust. § 175b prvá veta OSP účastníkmi konania sú tí, o ktorých sa možno dôvodne domnievať, že sú poručiteľovými dedičmi, a ak takých osôb niet, štát. Účastníkmi konania o dedičstve sú tí, ktorých zákon za účastníkov označuje. Zákon za účastníkov konania o dedičstve označuje osoby uvedené v § 175b OSP. Účastníctvo v dedičskom konaní v tomto prípade

odráža hmotné dedičské právo a smeruje k tomu, aby bola zistená osoba, ktorá skutočne vstúpi do práv a povinností poručiteľa, prípadne, aby bolo zistené, že poručiteľ nemá dedičov, ktorí by dedičstvo nadobudli a potom dedičstvo v zmysle ust. § 462 OZ prípadne štátu. Podľa ust. § 175k ods. 1 OSP ak niekto pred potvrdením nadobudnutia dedičstva tvrdí, že je dedičom a popiera právo iného dediča, ktorý dedičstvo neodmietol, vyšetrí súd podmienky dedičského práva oboch a koná ďalej s tým, u koho sa domnieva, že je dedičom. Uznesením vydaným podľa tohto ustanovenia môže byť rozhodnuté iba o tom, s kým (to znamená s ktorým z doterajších účastníkov konania, medzi ktorými vznikol spor o dedičské právo) bude naďalej konané ako s osobou, o ktorej sa možno dôvodne domnievať, že je dedičom poručiteľa a ak je to potrebné, aký je dedičský titul tejto osoby (pri pozitívnom vymedzení), poprípade s kým (to znamená s ktorým z doterajších účastníkov konania, medzi ktorými vznikol spor o dedičské právo) sa nebude naďalej konať, pretože treba mať dôvodne za to, že nie je dedičom (pri negatívnom vymedzení). Postupom podľa ust. § 175k ods. 2 OSP sa teda riešia podmienky dedičského práva pre účely priebehu konania o dedičstve, čo má význam pre vymedzenie účastníkov konania o dedičstve.

Pre sporové konanie, začaté na základe návrhu podaného odkázanými dedičmi (§ 175k ods. 2 OSP; v súdnej veci uznesenia dedičského súdu č. k. 9D/476/2010-80 zo dňa 29. 09. 2011) treba považovať všetkých účastníkov konania o dedičstve za nerozlučných spoločníkov v zmysle ust. § 91 ods. 2 OSP, a to tak na strane žalobcov, ako aj na strane žalovaných. Postavenie žalobcov je pritom určené obsahom rozhodnutia súdu v dedičskom konaní, potom ostatní dedičia musia v súdnom konaní vystupovať ako žalovaní, aj keď v dedičskom konaní sa niektorý z nich k spornej otázke nestaval odmietavo, či vystupoval pasívne alebo vôbec nevystupoval. Preto pre konanie pred sporovým súdom vyvolané postupom podľa ust. § 175k ods. 2 OSP podľa povahy veci treba považovať za nerozlučných spoločníkov všetkých zákonných dedičov, to znamená v súdnej veci nielen zákonnú dedičku T. nar. XX., matku poručiteľa, ale aj ďalšiu zákonnú dedičku T., nar. XXXX manželku poručiteľa. Dedičský súd uznesením č. k. 9D/476/2010- 80 zo dňa 29. 09. 2011 určil okruh žalobcov, potom ostatní zákonní dedičia mali v konaní vystupovať ako žalovaní.

Platí, že výrok právoplatného rozsudku je záväzný pre účastníkov a pre všetky orgány; ak je ním rozhodnuté o osobnom stave, je záväzný pre každého (§ 159 ods. 2 OSP). Uvedené potom znamená, že ak výrok právoplatného rozsudku o určení dedičského práva má byť záväzný pre zákonnú dedičku T.-manželku poručiteľa, táto mala byť účastníčkou konania.

S poukazom na ust. § 5 OSP poučenie žalobcov o tom, koho by mali podľa hmotného práva žalovať, by presahovalo poučovaciu povinnosť prvostupňového súdu, bolo by to v rozpore so zásadou rovnosti účastníkov konania. Išlo by totiž o poučenie, koho má žalobca podľa hmotného práva žalovať, teda o otázku takzvanej pasívnej vecnej legitímácie v sporových konaniach, ku ktorým patrí aj žalobcami uplatnený nárok a ktorý možno začať iba na základe žaloby.

Obsahom rozhodnutia dedičského súdu vydaného postupom podľa § 175k ods. 2 OSP je určené postavenie žalobcov. Podľa ust. § 175k ods. 2 OSP ak rozhodnutie o dedičskom práve závisí od zistenia sporných skutočností, odkáže súd uznesením po márnom pokuse o zmier toho z dedičov, ktorého dedičské právo sa javí ako menej pravdepodobné, aby svoje právo uplatnil žalobou. Na podanie žaloby určí lehotu. Ak žaloba nebude podaná v lehote, pokračuje súd v konaní bez zreteľa na tohto dediča. Uvedené ustanovenie OSP nepojednáva o tom, že dedičský súd má povinnosť uviesť voči komu má svoje právo uplatniť žalobca žalobou. Poučenie dedičského súdu by bolo nadbytočné, nezaväzujúce, bez procesných dôsledkov. Ak potom žalobcovia nesprávne označili okruh žalovaných, bolo potrebné z tohto dôvodu žalobu zamietnuť. Konania sa nezúčastnili všetci nerozluční spoločníci, a to na strane žalovaných, potom nemôže byť žalobe vyhovievané pre nedostatok pasívnej vecnej legitímácie. Žalobcovia teda v lehote určenej dedičským súdom na podanie žaloby nepodali žalobu voči obojím dedičkám zo zákona ako nerozlučným spoločníckam na strane žalovaných.

Tým, že okresný súd vec nesprávne právne posúdil, treba dať stranám sporu možnosť vyjadriť sa k inému právnomu posúdeniu veci, a tým aj k uvedeniu prípadne iných tvrdení či dôkazov. Zrušením rozsudku sa tak predchádza aj takzvanému prekvapivému rozhodnutiu vo veci.

O veci senát odvolacieho súdu rozhodol pomerom hlasov členov senátu 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.